

Válčení pod velením generála Zimy

svobodny-svet.cz/valceni-pod-velenim-general-a-zimy

8. prosince 2022

Milí čtenáři, je zase čas na nějaký vojenský článek, ale jelikož fronty se příliš neposunují, podíváme se na nějaké obecnější téma. Přišla zima. Co to pro bojující strany znamená?

Zima může být horší nepřítel než, *well*, onen nepřítel v uniformách. Je všudypřítomná a skrývá se před ní podstatně hůř než před lidmi. Člověk je původně tropický živočich a jeho tělo snese jen určitý rozsah vnějších podmínek, než začne vypovídat službu.

Než půjdeme dále, tak – ano, “přírodní národy” jsou určitě odolnější než měšťan z civilizace zvyklý na ústřední topení, ale značná část té jejich odolnosti je dána výbornými znalostmi o tom, co proti nepříznivému počasí dělat a jak se vybavit, případně kdy raději vůbec nelézt ven. Určité meze jsou víceméně nepřekročitelné; ani Eskymáci si nechodí zaběhat do řádícího blizzardu v kraťasech, a jižní národy zalézají před poledním sluncem pokorně do stínu.

(Když do Indie začal pronikat britský koloniální vliv, prý tam vzniklo přísloví “Jenom vzteklí psi a Angličani vycházejí ven v poledne.”)

Aljašští domorodci ve svém zimním úkrytu (1951). Všimněte si zejména pečlivé ochrany hlavy, kterou se ztrácí hodně tepla. Zdroj: [Picryl](#).

Ale zpátky k zimě. Pod pojmem “pořádná zima” si běžně představíme třesuté mrazy, jako třeba ty, které pomohly zastavit postup sovětské armády v Zimní válce (1939-1940), nebo které ničily Napoleonovu armádu ustupující od Moskvy. Pro lidský organismus je ale překvapivě destruktivní i pouhý “marast”, tj. cca 0 až +5 stupňů s vytrvalým deštěm, pokud se v něm vyskytujete celé dny.

Hlavním nepřítelem je přitom právě ta studená *vlhkost*, pronikající až na kůži. V takových podmínkách nachlazení snadno přejde v zápal plic, v polních podmínkách potenciálně smrtelný i pro mladé lidi. A máte-li mokro v botách, riskujete vznik zákopové nohy, nemoci, kterou poznaly na vlastní kůži desetitisíce vojáků v upršené Belgii,

když do zákopů západní fronty natekla voda. Zákopová noha vyřazuje živý personál z boje velmi, velmi spolehlivě a zanedbá-li se její léčení, tak i natrvalo.

Za první světové války na západní frontě, kde se pozice nehýbaly celé měsíce, bojovali vojáci s nepohodlím tak, že si ve druhé či třetí linii zřídili podzemní kryty, kde bylo sucho a teplo. V zákopech samotných se kladly improvizované podlahy z prken, aby nebylo potřeba brodit se stojící vodou. Pravidelné vylévání vody ze zákopů bylo nezbytnou a neoblíbenou rutinou. V první linii se jednotky střídaly (“rotovaly”) poměrně často, aby nikdo netrpěl moc dlouho. I tak byly různé epidemie značným problémem, ale ne takovým, aby ohrožovaly samotnou bojeschopnost armád.

Dnešní válka je mnohem pohyblivější, takže zákopy se zřizují provizorně a rychle se zase opouštějí. Také musejí být menší a nenápadnější, protože na dnešním bojišti plném dronů přežije hlavně ten, kdo není moc vidět. To ale znamená, že “luxusní” zařízení typu různých ohříváren v nich budou podstatně méně častá. Tím důležitější bude pro bojující vojáky kvalitní vybavení: teplé uniformy, dobré pláštěnky, nepromokavé stany a celty, velmi dobré boty. A rovněž dostatek paliva k tomu, aby si aspoň někde mohli zatopit a uvařit. I studené motory vozidel je v zimě potřeba občas “protočit”, což znamená další spotřebu paliva; a chystáte-li se k nějaké větší akci, raději byste je měli důkladně zahřát, než vyrazíte. Tedy další palivo.

Mimochodem, shánění paliva bylo důležitým úkolem vojenské logistiky už v době, kdy žádná motorová technika nebyla. Staří Římané posílali na pochodu dopředu speciální hlídky zvané *lignatores*, jejichž příslušníci sbírali vhodné dřevo pro večerní táboření. (Pozor, pokud prší, posbírané mokré dřevo moc dobře neposlouží; můžete klidně zůstat trčet uprostřed lesa bez ohně. Studeným deštěm silně trpěla například posádka obleženého

Gibraltaru v 18 . století (viz: Zapomenuté příběhy_3, kapitola “Skála v nesnázích”), i když Gibraltar leží doslova naproti Africe. Ale roste tam toho jen málo.)

Dřevo může být užitečné i ve 21. století. Dojde-li nafta, patrně vám nezbyde, než vypravit se do lesa. Přidejme si tedy k seznamu nezbytného vybavení i pilky a sekery, plus pevný podpalovač, plus elementární znalosti o tom, jak je používat. Tady budou mít venkované ze Sibíře určitou výhodu proti ostatním, pokud ovšem ty pilky a sekery někde seženou.

Bahno. Bahno, bahno, bahno. Další atribut, kvůli kterému je vlastně mírný mráz o něco lepší než období chladných dešťů, které mu předchází. Bahno zásadně omezuje pohyblivost lidí i techniky, kterou by zmrzlá země hladce unesla.

Cvičení ve Fort Knox (1942). Tam se aspoň nestřílelo naostro, takže posádka nevypadá příliš vystresovaně. Zdroj: Dvidshub.net

Velké přesuny terénem jsou v bahně prakticky nemožné a vojenská aktivita se tak omezuje na silnice, kterých je málo, dají se zaminovat, ostřelovat z děl, hlídat drony atd. Proto se v takových podmínkách moc neútočí; Němci pro tento druh situace používají slovo *Sitzkrieg*.

Sitzkrieg je zároveň trochu “uspávající”. Obránci ztrácejí bojovou připravenost, protože se příliš dlouho nic neděje. Pokud najednou přijde holomráz, během kterého krajina během pár dní ztverdne na kámen, nebo naopak série jasných a větrných dnů, které vysuší bahno, může toho dostatečně agilní velitel využít k rychlému výpadu. Ale jen za předpokladu, že si předtím udržoval potřebnou techniku v bojeschopném stavu, což znamená právě to ohřívání motorů, použití kvalitních mazadel apod. – velmi netriviální a logisticky obtížný problém, na který naráželi v Rusku za druhé světové války Němci.

V současné době dominuje na bojištích právě bahno, což se například u Oryxe projevilo výrazným poklesem počtu zničených tanků a BVPček denně; proti “horkým dnům” u Charkiva nebo Izjumu je to sotva pětina až desetina tehdejšího počtu. Inu, největší ztráty bývají v útoku, a v rozbředlé bažině toho těžká technika moc nenaútočí.

Tma. Další faktor zimního válčení. V krajinách mírného pásu je v zimě jen málo slunečního světla a dlouhé noci – a těžko střílet po někom, koho nevidíte. Respektive střílet můžete do alelujá, ale těch zásahů moc nebude a půjde jen o plýtvání municí. Výjimkou jsou takové ty situace, kdy si neopatrná hlídka po setmění zapálí cigaretu a někdo z druhé strany si toho všimne (opravdu se to stává, tabák je silná droga).

Toto bývalo po celá staletí velmi “tvrdé omezení” v tom smyslu, že se s ním nedalo moc dělat. Pochodně a svíčky byly drahé a jejich svit moc daleko nedosáhl, navíc vezme-li si válečník nějaké to světlo do ruky, musí se vzdát něčeho jiného, třeba štítu. Nočních bitev tedy

bývalo v předmoderních časech naprosté minimum a když už, tak spíš šlo o náhlé přepadení a vyplenění nepřátelského tábora, než o nějakou opravdovou bitvu s plánovanými manévry a komunikací.

Tyto poměry v poslední stovce let zásadně změnila technika, dnes zejména přístroje pro noční vidění. Kdo je má a umí je používat, má velmi zásadní výhodu proti protivníkovi, který je nemá. Dnes už je tato technika poměrně dokonalá, ale také velmi drahá, zejména chcete-li vybavit všechny vojáky v poli. Na druhou stranu, pokud ji máte, tak zrovna živý člověk (nebo běžící motor) je uprostřed studené krajiny na infračervených přístrojích vidět daleko líp než v létě.

Noční vidění v akci, tentokrát v Demokratické republice Kongo. V pozadí vulkán Nyiragongo. Zdroj: [MONUSCO Photos](#), [Flickr](#), [CC BY-SA 2.0](#)

Nočním viděním jsou vybaveny i průzkumné drony a další létající havěť, ale zde vstupuje do hry ještě jedna typická vlastnost evropské zimy: často bývá zataženo a zatažená obloha výrazně znesnadňuje sběr informací.

Také “velké” letectvo má s mraky problém. Poslední velká německá ofenzíva na západní frontě, v Ardenách, vysloveně počítala s mlhou a mraky, které měly znegovat spojeneckou převahu ve vzduchu. Mraky tehdy skutečně přišly, ale s nimi i mráz a silné sněžení, které zase ztížilo přesuny německých jednotek. Generál Zima zkrátka komplikuje život oběma stranám.

Když už jsme u těch stran, neměli bychom zapomenout ani na civilní obyvatelstvo, které je také součástí válečného dění, i když není na frontách. To je možná ten nejhorší aspekt zimní války: na infrastrukturu měst se dá útočit a znesnadňovat tak nevojákům přežití. Výpadek elektřiny nebo plynu je daleko horší při mínus pěti stupních než při plus dvaceti.

Toto je ale zároveň oblast, ve které byl technický vývoj vůči lidstvu trochu milosrdný. Vysloveně plošná bombardování, která kdysi ničila metropole jako Rotterdam, Londýn a Hamburk, jsou dnes ve válkách mezi srovnatelnými soupeři nereálná. Nikdo nemá ani dostatek letadel, ani pilotů, ani dostatečnou schopnost proniknout hromadně protiletadlovou obranou, která se jeví kolem každého důležitého města. Je možné trefit se dejme tomu deseti raketami, ale obrovské bombardovací proudy minulosti (na Drážďany útočilo roku 1945, skoro 1300 letounů) jsou už opravdu minulostí.

Podtrženo, shrnuto: v zimním válčení má silnou výhodu ta strana, která má lepší vybavení a lepší know-how, co s ním dělat. Z hlediska vybavení mají patrně náskok Ukrajinci, kvůli podpoře ze strany výborně (a draze) vybavených skandinávských armád. Co se know-how týče, výhoda by se dala čekat spíše u Rusů ze Sibíře a dalších odlehlých teritorií. Ani oni ale nemohou úplně “čarovat”, například najít naftu tam, kde není.

Chcete-li se o zimním válčení dozvědět ještě mnohem víc, spoustu informací najdete ve videu blogera Peruna, které se objevilo před pár dny na YouTube. Tento článek je ve skutečnosti starší a ve

složce *koncepty* ležel několik týdnů; vznikl nezávisle na něm. Pokud byste někde viděli nějaké podobnosti, je to dáno tím, že popisujeme stejný fenomén.

| [MARIAN.KECHLIBAR](#)

■ ■ ■ ■ ■ (1 votes, average: **5,00** out of 5)

>> Podpora

Svobodný svět nabízí všechny články zdarma. Náš provoz se však neobejde bez nezbytné finanční podpory na provoz. Pokud se Vám Svobodný svět líbí, budeme vděčni za Vaši pravidelnou pomoc. Děkujeme!

Číslo účtu: 4221012329 / 0800

>> Pravidla diskuze

Než začnete komentovat článek, přečtěte si prosím pravidla diskuze.

>> Jak poslat článek?

Chcete-li také přispět svým článkem, zašlete jej na e-mail: redakce (zavináč) svobodny-svet.cz. Pravidla jsou uvedena [zde](#).

